

Grigorijs Rozentāls: Padomi mežu īpašniekiem

90 – 95% privāto mežu īpašnieku Latvijā nav ne laika, ne enerģijas, lai apgūtu mežsaimniecību, jo mežs nav viņu galvenais iztikas avots. Zināšanu trūkums par mežsaimniecību nereti ir iemesls, kāpēc šādi īpašnieki uzskāp uz grābekļa.

Latvijā meži aizņem vairāk nekā 3,3 miljonus hektāru un klāj aptuveni pusi valsts teritorijas. Apmēram miljons hektāru mežu ir privātie. Ja lauksaimniekiem nodarbošanās lielākoties ir maizes darbs, tad mežsaimniecība pamatā ir blakus nodarbe. No tā izriet galvenās kļūdas, ko pieļauj privāto mežu īpašnieki. Līdztekus tam, ka savam mežam uzmanību pievērš vien tad, kad vēlas to pārdot, bieži vien arī pārdošanu veic uz savu galvu.

Mežu nevajag pārdot, bet vajag apsaimniekot, jo tā ir rūpnīca, kas tev ražos naudu rīt, parīt un vēl pēc pieciem un desmit gadiem. Meža īpašniekam nav nekā riskantāka, kā atrast avīzē sludinājumu – pērkam cirsmas, un zvanīt uz šo numuru, jo ir tik viegli nonākt spekulantu nagos, kuru vienīgā interese ir maksimāla peļņa no katra darījuma. Nozarē ir daudz pārdevēju, kas nepārzina tirgu, cenas, tāpēc ir izveidojies uzņēmēju-spekulantu slānis, kas no tā dzīvo – nopērk pa lēto un pārdod tālāk ar peļņu. Esmu uzklauzījies daudz bēdu stāstu, un kooperatīvs ir lieliska iespēja, kā uz šāda grābekļa neuzkāpt.

Apkop mežu attālināti

Kooperatīvs ir ideāls risinājums ikdienas steigā, kas meža īpašniekiem noņem galvassāpes par meža sakopšanu, uzturēšanu un izaudzētās koksnes pārdošanu. Kas svarīgi – kooperatīvs ir uzņēmums, kas pieder pašiem meža īpašniekiem un neatkarīgi no ieguldījuma apmēra katram biedram ir viena balss. Ikviens, kas atbilst dalības nosacījumiem, var brīvi iestāties kooperatīvā. Iestāšanās maksa "Mežsaimniekā" ir 70 eiro. Vēl proporcionāli meža platībai ir jāizpērk pajas, maksājot 5,68 eiro par hektāru. Par 101. un turpmākajiem hektāriem pajas vairs netiek aprēķinātas.

Mēs veicam pilnu mežsaimniecisko darbu ciklu. Piemēram, īpašnieks var dzīvot Vecrīgā, bet viņam pieder mežs pie Krāslavas. Agrāk būtu jāskrien uz

Krāslavu pašam stādīt, sasvīdušam, slapju muguru, dunduriem kožot, bet tagad vari būt apzinīgs meža īpašnieks un vairo savas īpašuma vērtību, uzticot šo pienākumu kooperatīvam. Mūsu biedri zina, ka mežu sakops, nozāgēs, iestādīs, izplaus, uzrakstīs Eiropas projektu, ja nepieciešams, un atcerēsies, kad vajadzēs paretināt. Salīdzinot ar automašīnām, mūsu serviss ir kā augstākās klases limuzīns.

Kooperācija Skandināvijā rullē

Mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvos novērojams visstraujākais biedru skaita pieaugums – no 536 biedriem 2018. gadā līdz 760 pērn. Meža īpašnieki iesaistās kooperatīvos, sekojot Ziemeļeiropas paraugam, kur kooperācija jau gadu desmitiem ir galvenais privāto mežu apsaimniekošanas paņēmiens. Zviedrijā un Norvēģijā katrs trešais meža īpašnieks koksni pārdod un mežsaimnieciskos pakalpojumus iepērk caur kooperatīvajām sabiedrībām. Arī Igaunijā kooperatīvos un biedrībās iesaistīto meža īpašnieku skaits jau pārsniedz desmit tūkstošus.

Ziemeļvalstīs 90-95% izcirtumu vietā tiek stādīti jauni meži, bet Latvijā, neskaitot valsts mežus, atpakaļ tiek stādīts mazāk par 20%. Mežkopības kvalitāte privātajos mežos ir katastrofāla. 80% no privātajām cirmām tiek pamestas, aizaug ar krūmiem. Vairāk nekā 40% privāto mežu tiek atjaunoti ar mazvērtīgākajām sugām – baltalksni un apsi, kam nākotnē būs tikai malkas vērtība. Saviem biedriem mēs skaidrojam, izglītojam viņus par to, ko un kā vajag. Vairāk nekā 80% no kooperatīva biedriem jaunus mežus stāda ar labām koku sugām un kopj, lai mežs izaug kvalitatīvs. Un tas ir mūsu darba rezultāts. Ir gandarījums, ka padarām privāto mežsaimniecību saprātīgu un loģisku. Mūsu īpašniekiem pieder 11 tūkstoši hektāru mežu, un šajā platībā pagājušajā stādīšanas sezonā iestādījām gandrīz miljonu stādu.

Esošie biedri piesaista jaunus

Kooperatīva vadītājs atzīmē, ka vislabākā reklāma ir esošo biedru rekomendācijas. Vēl viens veids, kā meža īpašnieki uzzina par kooperatīvu un nolemj tam pievienoties, ir pieejamās bezmaksas konsul-

tācijas. Tas ir lielisks veids, kā, arī neesot kooperatīvā, iegūt padomu, ko un kā labāk darīt ar savu mežu.

Bieži īpašnieki stāsta, ka meža sakopšanas darbiem paaicinājuši kaimiņu, kas sastrādājis brīnumu lietas. Diemžēl meža kļūdas ātri izlabot nav iespējams. Ja izkop jaunaudzi nepareizi, tā ir sabojāta. Kooperatīvs ir iespēja strādāt ar profesionāļiem, kas to dara diendienā, un pasargā no šādiem pārsteigumiem. Praktiski to var paveikt arī uzņēmums, kas pieder Jānim vai Džonam, bet viņi mēģinās nopelnīt. Mēs esam godīgs sadarbības partneris, kas nav veidots tā, lai būtu ieinteresēti izcelt specifisku peļņu no katra darījuma. Ar tiem apjomiem, ar kuriem mēs ejam tirgū, varam sarunāt īpašas piemaksas, labākus nosacījumus un cenas mūsu biedriem. Tas viennozīmīgi ir izdevīgāk, nekā īpašniekam pašam pārdot savu mežu kādam uzpircējam.

Grigorijs ROZENTĀLS,
MPKS "Mežsaimnieks" valdes priekšsēdētājs

Lauksaimniekiem

Lauksaimnieki vienotā platībmaksājuma avansu sāk saņemt no 16. oktobra

Eiropas Komisija ir pieņēmusi lēmumu atļaut ES dalībvalstīm, tostarp arī Latvijai, izmaksāt lielāku vienotā platības maksājuma (VPM) un bioloģiskās lauksaimniecības maksājuma avansu. VPM avanss būs par 20% lielāks nekā citus gadus un tiks izmaksāts 70 procentu apmērā, bet bioloģiskās lauksaimniecības avansa maksājums būs 85 procentu apmērā. Šāds lēmums pieņemts, lai mazinātu lauksaimnieku finansiālās grūtības un naudas plūsmas problēmas, ko izraisījis Covid-19 pandēmija.

Lauku atbalsta dienests (LAD) pirmās avansa izmaksas veiks no 16. oktobra. VPM avansu saņems lauksaimnieki, kurū saimniecībās būs pabeigtas administratīvās pārbaudes, savukārt bioloģiskās lauksaimniecības maksājuma avansu saņems lauksaimnieki, kuru saimniecībās būs

pabeigta atbilstības nosacījumu pārbaude, tādēļ Zemkopības ministrija un LAD aicina lauksaimniekus pārliecināties elektroniskajā pieteikšanās sistēmā, vai ir sniegtas visas nepieciešamās atbildes LAD.

Plānots, ka oktobrī vienotā platības maksājuma avansa maksājums tiks izmaksāti aptuveni 102 miljoni eiro. Plānotā vienotā platības maksājuma likme šogad ir lielāka nekā iepriekšējos gados – aptuveni 90 eiro par hektāru, un avansā lauksaimnieki saņems 61,6 eiro par hektāru. Bioloģiskās lauksaimniecības maksājuma likme (atkarībā no audzētajiem kultūraugiem) palikusi nemainīga – no 97 līdz 485 eiro par hektāru.

Tiem lauksaimniekiem, kuri vasarā ir saņēmuši VPM avansa maksājumu kā īstermiņa aizdevumu, no aprēķinātās kopējās atbalsta summas vispirms tiks ieturēts izmaksājams aizdevums. Atlikusī summa tiks pārskaitīta uz lauksaimnieka bankas kontu.

Pārējos platību maksājumus LAD sāk izmaksāt šā gada decembrī.

Dagnija MUCENIECE

Bērnu neuroze

Apsveicu visus, gan mazos, gan lielos, jaunajā mācību gadā! Lai visiem laba veselība – kā fiziskā, tā garīgā!

Šajā rakstā es vēlos vērsties pie to bērnu, kuri pirmo reizi apmeklēs skolu vai jau mācās sākumskolā, vecākiem. Šajā vecumā bērni ir īpaši pakļauti bērnu neurozēm.

Neuroze ir atgriezenisks psihes funkcionālais stāvoklis, kad tiek traucēta nervu šūnu darbība, nevis to struktūra (tādēļ stāvoklis ir atgriezenisks). Bērnu neurozes būtība – ne tik daudz to kā slimībās smagumā, bet gan kā pret to izturas pieaugušie. Vecāki bieži nepamana vai ignorē pirmās bērnu neurozes pazīmes, uzskatot, ka tās ir ar vecumu saistītas izmaiņas, kaprīzes, fantāzija.

Bērnu neurozes pazīmes:

Izmaiņas uzvedībā: bērns biežāk nekā parasti ir raudulīgs, kaprīzs, aizkaitināms, bailīgs, tramīgs, pasliktinājies miegs, ēstgriba, uzmanības traucējumi, vienaldzība pret visu, kas patika iepriekš.

Fiziskās izpausmes-tiks (uzmācīgas kustības): plecu raustīšana, klepus, stostīšanās, nagu graušana, matu plūkšana. Šīs raustītās kustības ir saistītas ar emocionālu spriedzi, kam nepieciešama izlāde. Ja tiku (raus-

tīšanu) nomāc (aizliedz), tad iekšējā spriedze palielināsies.

Somatiskie apstākļi: samazinās imunitāte, biežas saaukstēšanās, astmatisks klepus (bērns nevar vārdos izteikt to, kas viņu satrauc), alerģiskas reakcijas, neirodermīts, nakts enurēze, vēdersāpes, slikta dūša.

Esmu pārliecināta, ka, izlasījuši šīs pazīmes, daudzi vecāki sapratīs, ka ar to ir saskārušies vai pašlaik saskaras.

Galvenais bērnu neurozes iemesls ir traumatiskais faktors (viens vai vairāki), ar ko bērns pats netiek galā. Mazi bērni ir pakļauti bailu neurozei (bailes no tumsas, radībām, vientulības, nedrošības).

Praktiski piemēri:

Bailu neuroze: 10 gadus jauns zēns, izbijies no fotogrāfijas internetā, sāka redzēt spokus un ar tiem "draudzēties". Tajā pašā laikā viņš ļoti labi mācās skolā. Mamma, pamanot dēla hiperemocionalitāti, vērsās pie neirologa, un ārsts savukārt iesaka fizioterapiju.

7 gadus jauna meitene, no rīta slikta dūša uz bailu fona un nedrošības sajūtas skolā.

6 gadus jaunai meitenei ir trīs tēti (īstais, krusttēvs un vēl viens, ar kuru dzīvo viņas mamma). Tajā pašā laikā visi

trīs pretendē uz tēva lomu meitenes dzīvē. Bērnam nav saprotama situācija ģimenē.

Visās šajās situācijās nepieciešama vecāku un speciālistu iesaistīšanās. Masāžas laikā ar šiem bērniem es identificēju viņu neirotisko stāvokļu pamatcēloņus. Nevecāki, ne ārsti nezināja par traumatiskajiem faktoriem, par kuriem bērni nestāstīja: vai nu bailu dēļ, vai domājot, ka viņus nesapratīs, vai arī nesaprotot, kas provocē šādu stāvokli.

Runājiet, komunicējiet ar bērniem, lai zinātu, par ko uztraucas jūsu bērns. Nebariet un nenosodiet! Izveidojiet psiholoģiski un emocionāli ērtu ģimenes vidi. Neaizmirstiet apmeklēt bērnu psihologu, neirologu, fizioterapeitu. Iesaistieties pozitīvās aktivitātēs ar bērnu, kur bērns ar kustību un balsi (spēles, dejas, dziesmas) var atbrīvoties no emocionālās spriedzes. Ir svarīgi nodarboties arī ar fiziskām aktivitātēm, bet tieši ar tādām, kas bērnam sagādā prieku un gandarījumu, nevis apmierina pieaugušo ambīcijas.

Atbildēšu uz jūsu jautājumiem pa tālruni 29690829 vai savā Facebook lapā "Bērnu masāža Latvija-Anglija".

Natalja RAUBIŠKO,
fizioloģe, masiere